

УДК 343.98

DOI <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2023.30>

В. І. Пісний
здобувач ступеня доктора філософії за спеціальністю «Право»
Національної академії внутрішніх справ
orcid.org/0000-0003-2847-0146

А. М. Полях
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ
orcid.org/0000-0002-3698-5740

СПОСІБ ВЧИНЕННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ У ВИГЛЯДІ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ

У статті підкреслюється актуальність висвітлення технології злочинного збагачення, а саме способу легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Констатовано, що способом вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, є система послідовних дій з підготовки, безпосереднього вчинення і приховання слідів кримінального правопорушення, які створюють єдиний ланцюг технології злочинного збагачення з використанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських повноважень і службового становища службової особи, детермінованих зовнішніми умовами та індивідуальними рисами особи правопорушника, спрямованих на досягнення поставленої кримінально протиправної мети.

Обґрунтовується, що досліджувана технологія злочинного збагачення у формі легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, спосіб її реалізації обов'язково включатиме дії з вчинення предикатного кримінального правопорушення та дії з відмивання майна, що охоплюватиметься діяльністю з приховування кримінально караного діяння.

Відмивання коштів є завершальним етапом у технології злочинного збагачення, тобто комплексу кримінальних правопорушень, зокрема й одержання неправомірної вигоди, пов'язаних єдиною метою, одержання незаконних доходів. Підготовчі дії спрямовані, в першу чергу, на підготовку до вчинення предикатного кримінального правопорушення, тобто – одержання неправомірної вигоди службовою особою.

Аналіз матеріалів кримінальних проваджень надав можливість підсумувати, що способи вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, є різноманітними. Поширеною є слідча ситуація, коли з метою ускладнення доказування кримінального правопорушення, особи використовують поєднання різних способів в межах одного кримінально караного діяння. Спосіб вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, обумовлюється комплексним характером складових даного поняття, організованістю дій правопорушників, високою кваліфікацією виконавців та використанням легальних форм підприємницької діяльності для прикриття.

Ключові слова: підготовка, вчинення, приховування, технологія злочинного збагачення, розслідування.

Pisnyi V. I., Poliakh A. M. METHOD OF PERFORMING LEGALIZATION (LAUNDERING) OF PROPERTY RECEIVED BY AN OFFICIAL PERSON AS AN UNLAWFUL BENEFIT

In the article, the author claims that it is particularly relevant to reveal the method of committing the technology of criminal enrichment in the form of legalization (laundering) of property received by an official in the form of unlawful gain.

It has been established that the method of legalization (laundering) of property received by an official in the form of an illegal benefit is a system of consecutive actions for preparation, direct commission and concealment of traces of a criminal offense, which together constitute a single chain of criminal technology with the active use of organizational and managerial or administrative –economic powers and official position of an official, determined by the conditions of the external environment and psychological qualities of the offender, aimed at achieving a criminally punishable result for the purpose of illegal enrichment.

The author comes to the conclusion that the researched technology of criminal enrichment in the form of legalization (laundering) of property received by an official in the form of unlawful gain will necessarily include actions to commit a predicate criminal offense and actions to launder property, which will be covered by the method of criminal concealment punishable act.

It is claimed that money laundering is the final stage in the technology of criminal enrichment, i.e. a complex of criminal offenses, including the obtaining of illegal benefits, connected with the sole purpose of obtaining illegal profits and surplus profits. Preparatory actions are aimed, first of all, at the preparation for committing the predicate, that is, at receiving an illegal benefit by the official.

The analysis of the materials of criminal proceedings makes it possible to come to the conclusions that the methods of committing the legalization (laundering) of property received by an official in the form of unlawful gain are diverse and there is a frequent situation when, in order to complicate the proof, offenders use a combination of different methods within the framework of one criminally punishable act. The method of legalization (laundering) of property received by an official in the form of an illegal benefit is determined by the complex nature of its constituent criminal

offenses, their organization, the high qualification of the persons who commit them, and the use of legal forms of business activity to achieve a criminally punishable goal.

Key words: preparation, committing, concealment, technology of criminal enrichment, investigation.

Вступ. Реалізація зовнішньої та внутрішньої політики нашої держави спрямована на інтеграцію України до світового правового, соціального та економічного простору. Водночас, розвиваються й негативні процеси, зокрема: криміналізація суспільства, збільшення кількості кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, поширення технологій злочинного збагачення.

Однією з форм технологій злочинного збагачення є легалізація (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Зміст розслідування будь-якого виду кримінального правопорушення, в тому числі і розгалуженої корупційної схеми, полягає у встановленні обставин, сукупність яких надає можливість розслідувати кримінальне провадження та притягнути винних осіб до відповідальності.

Напрямок розслідування та рекомендації щодо його реалізації розкриваються через динамічний аспект злочинної діяльності, тобто через спосіб його вчинення.

Злочинна діяльність має складний багаторівневий характер, дослідити який можна лише з допомогою системного аналізу складових елементів [1, с. 151]. Процес розкриття злочину та доказування, в основному, відбувається в такому порядку: від виявлення змін у матеріальному середовищі до встановлення способу, від способу вчинення злочину до виявлення суб'єкта злочину [2, с. 428]. Тобто спосіб учинення кримінального правопорушення найбільшою мірою відображає форму зовнішнього прояву діяння та індивідуальні особливості, притаманні лише йому [3, с. 36].

У зв'язку з цим, актуальним є висвітлення технології злочинного збагачення, а саме способу легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди.

Деякі аспекти способу вчинення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, висвітлено в наукових працях останніх років: О.В. Халіна [4], С.В. Рокуня [5], С.О. Торопчина [6] та ін.

Питання способу одержання неправомірної вигоди службовою особою досліджувались у роботах: А.В. Шевчишина [7], Ю.О. Андрейка [8], О.М. Таркана [9], Р.В. Лева [10] та ін.

Поняття технології злочинної діяльності неодноразово досліджувалося в працях таких учених, як: А.Ф. Волобуєв [11], В.А. Журавель [12], В.Ю. Шепітько [13], С.С. Чернявський [14] та ін.

Однак, спосіб вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, як єдина технологія зло-

чинного збагачення, залишається недостатньо висвітленим у науковій літературі.

Постановка завдання. У статті висвітлюється спосіб вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, як єдина технологія злочинного збагачення.

Результати дослідження. Спосіб вчинення кримінальних правопорушень є своєрідним «ключем» до розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. Саме у зв'язку із запитом практичних органів, їх потребами, приділяється значна увага вивченню злочину та особливо способу його вчинення. Криміналістика розглядається як наука про способи вчинення злочинів та їх сліди [15, с. 11–12].

У етимологічному значенні «спосіб» розуміється як «спосіб дії, прийом, метод здійснення чого-небудь», той або інший порядок дій, метод у виконанні якої-небудь роботи, у досягненні якої-небудь мети» [16, с. 634].

У криміналістичній науці наводяться різні підходи до визначення поняття способу вчинення кримінального правопорушення.

С.М. Зав'ялов визначає спосіб вчинення злочину як систему взаємопов'язаних, спрямованих на досягнення мети злочину дій суб'єкта (або утримання від них), що вчиняються з певною послідовністю, із застосуванням різних знарядь і засобів [17, с. 7].

Спосіб учинення злочину відіграє важливу роль у формуванні фактичної інформації про його подію, оскільки саме через спосіб здебільшого виявляють процес відображення злочинного акту в навколишній обстановці [17, с. 10]. Спосіб вчинення злочину є елементом злочинної поведінки, та представляє собою певну систему послідовних актів поведінки. Ці акти поведінки – дії, операції, прийоми – сполучаються за певною ієрархією і субординацією як частини цілеспрямованої вольової діяльності. У злочинній діяльності, як і будь-якій іншій, виконавець має власну систему узагальнених способів дій, спрямованих на досягнення бажаного результату, а власне спосіб вчинення злочину безпосередньо пов'язаний з фізичними і функціональними можливостями людини, зумовленими багато в чому як самим характером злочину, так і зовнішніми умовами, за яких він вчинюється [17, с. 73].

Правильно уявити структуру способу вчинення кримінального правопорушення та його основні складники дозволяє його системно-структурний аналіз. Більшість науковців розглядають спосіб вчинення кримінального правопорушення за три-

ланковою системою, яка включає у себе спосіб підготовки, спосіб вчинення та спосіб приховування.

У досліджуваній нами технології злочинного збагачення, а саме способу легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, спосіб обов'язково включатиме в себе дії з вчинення предикатного кримінального правопорушення та дії з відмивання майна, що охоплюватиметься способом приховування кримінально караного діяння.

Аналіз механізму вчинення злочинів дає підстави говорити про існування певних усталених способів злочинної поведінки. Щоб досягти поставленої протиправної мети злочинці вимушені виконувати певні стандартні дії. При цьому ці дії виходять за межі традиційного в криміналістиці поняття способу вчинення окремого злочину. Один економічний злочин є необхідною умовою вчинення іншого, більш тяжкого злочину. Таким чином вся злочинна діяльність набуває вигляду складних взаємопов'язаних діянь, суттєвість якої адекватно відображує термін «технологія злочинної діяльності» [15, с. 176].

В.А. Журавель до технології злочинного збагачення включає такі елементи:

1) дії, спрямовані на безпосереднє одержання доходів кримінального походження й пов'язані із вчиненням основних (предикатних) злочинів (шахрайство, привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем тощо);

2) дії, що виступають способом чи необхідною умовою вчинення основного (предикатного) злочину (службове підроблення документів, штампів, печаток, фіктивне підприємництво тощо);

3) дії, спрямовані на приховання слідів виникнення кримінальних доходів, осіб, які їх отримали, а також осіб, що ініціюють і здійснюють їх відмивання, створення видимості законного походження цих доходів тощо, тобто здійснення самої легалізації (відмивання) як завершального етапу злочинного збагачення [12, с. 186–187].

Отже, відмивання коштів є завершальним етапом у технології злочинного збагачення, тобто комплексу кримінальних правопорушень, в тому числі і одержання неправомірної вигоди, пов'язаних єдиною метою одержання незаконних доходів.

Спосіб вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, як єдина технологія злочинного збагачення, відносно запропонованої В.А. Журавлем схеми, слід розпочати з розкриття способу підготовки, що включає дії, спрямовані на створення об'єктивної обстановки, сприятливої для вчинення протиправних дій та досягнення бажаного результату.

Підготовчі дії спрямовані, в першу чергу, на підготовку до вчинення предикатного криміналь-

ного правопорушення, тобто на одержання неправомірної вигоди службовою особою.

Як правило, одержувачі неправомірної вигоди, обравши певний предмет (гроші, цінності), обговорюють умови кримінального правопорушення з надавачем неправомірної вигоди. При цьому непоодинокими є випадки змінення форми і розміру неправомірної вигоди внаслідок «торгу». Також в ході перемовин обговорюються місце, час та дії одержувача неправомірної вигоди з метою реалізації інтересу її надавача.

Готуючись до кримінального правопорушення, одержувачі неправомірної вигоди нерідко намагаються створити сприятливі умови для цього, наприклад, викладають на стіл теки, пачки паперу, куди зручно покласти предмети кримінального правопорушення, відкривають шухляди тощо. Частіше за все, службові особи забезпечують, щоби «спілкування» з надавачем відбувалось наодинці або разом зі співучасниками. Водночас важливим при готуванні до злочину вони вважають і виключення можливості їх затримання «на гарячому», для чого обирають відповідні «зручні» місця (транспортний засіб, людне місце тощо або навпаки, режимне приміщення, службовий кабінет з прийомною тощо), обстежують ці місця на предмет наявності негласних технічних засобів [9, с. 55].

С.С. Чернявський пропонує поділити способи безпосереднього одержання неправомірної вигоди на такі види: з попередньою підготовкою або без попередньої підготовки; з одночасним вчиненням інших злочинів (розкрадання, фальсифікація доказів, незаконного затримання) або без цього; шляхом одержання грошей та інших матеріальних цінностей, оцінюваних у вартісному вигляді, або ж лише шляхом прийняття пропозиції чи обіцянки на їх отримання; з використанням владних службових повноважень або ж опосередкованого сприяння унаслідок свого службового становища та впливу на прийняття рішень іншими службовими особами; з допомогою посередників або без такої допомоги; з вимаганням та без вимагання; за попередньою змовою на одержання у певній формі одного предмету неправомірної вигоди від конкретної особи або систематичне одержання неправомірної вигоди у різних формах протягом певного періоду від невизначеного або ж певного кола осіб [20, с. 18–19].

О.В. Приходько побудував розгалужену класифікацію способів отримання хабара як предмета неправомірної вигоди. Зокрема, науковець пропонує виділяти такі їх різновиди: 1) залежно від виду злочинного діяння та етапу злочину (способи підготовки; способи безпосереднього вчинення; способи приховування); 2) залежно від предмета злочину (способи передавання – одержання грошей і документів, матеріальних цінностей,

послуг); 3) залежно від тривалості злочинних дій (одноактне, кількаразове, систематичне); 4) залежно від характеру задуму, пов'язаного з хабарництвом (способи, що супроводжувались вимаганням хабара і що не супроводжувались такими діями); 5) залежно від повноти реалізації задуму, пов'язаного з хабарництвом (способи, що супроводжувались виконанням дій в інтересах хабародавця; що супроводжувались невиконанням дій в інтересах хабародавця, коли такі дії обов'язково повинні були бути здійснені; що не супроводжувались ніякими діями в інтересах хабародавця) [23, с. 68–70].

Наступним етапом способу легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди є дії, спрямовані на її приховання.

На думку А.І. Шила, приховування злочину це дії, спрямовані на досягнення неможливості притягнення до відповідальності за одержання неправомірної вигоди у разі його виявлення. Способи приховування можуть формуватись як попередньо так і безпосередньо після вчинення злочину [22, с. 77].

У роботах вітчизняних криміналістів (Я.Є. Мишкова [24, с. 20–21], Д.О. Шумейка [25, с. 115–116],) розкриті способи приховання слідів одержання неправомірної вигоди. Тому, в ході нашого дослідження, слід детально зупинитись на легалізації (відмиванні) майна як останньому етапі технології злочинного збагачення та способі приховування одержання неправомірної вигоди службовою особою.

Застосування технологій легалізації злочинних доходів є логічним елементом технології злочинної діяльності. Одним з головних чинників існування комплексу злочинів як системи є наявність між злочинами такого зв'язку, що поєднує їх в єдиний ланцюг злочинної поведінки. Цей ланцюг характеризується наявністю основних (предикатних) і супутніх злочинів, які передують легалізації. Причому супутні злочини виступають формою, способом чи необхідною умовою вчинення перших [11, с. 173–176].

Під легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом у науковій літературі, розуміються такі як: виведення «брудних» коштів зі сфери обігу тіньового капіталу з наданням видимості їх законного походження (Г.А. Матусовський) [21, с. 99–100]; обумовлену об'єктивними та суб'єктивними чинниками, взаємопов'язану із середовищем і в ньому відображену систему дій суб'єкта, що спрямована на підготовку до легалізації та приховання, маскування її наслідків, а також безпосереднє введення злочинних доходів у легальний сектор (В.А. Журавель) [12, с. 182]; складову технологій злочинного збагачення, тобто комплексів взаємопов'язаних злочинних дій,

що поєднані в єдиний ланцюг злочинної поведінки, де легалізація є останньою ланкою (А.Ф. Волобуєв) [11, с. 176]; механізм надання правомірності злочинно здобутим прибуткам та надприбуткам (О.О. Дудоров) [26, с. 70–72]; неконтрольоване введення в комерційний обіг грошових коштів (або майна) за допомогою легальних господарських структур на території України, відкриття дочірніх підприємств закордонних фірм, створення підприємницької оболонки, бачення високої рентабельності для приховання здійснюваних операцій (В.Ю. Шепітько) [13, с. 75–78].

До типових способів легалізації за допомогою кредитно-банківської системи на завершальному етапі М.А. Погорецький відносить: внесок, переказ чи зняття грошей невеликими сумами (структурування); «змішування» легальних грошей з нелегальними на банківських рахунках підприємствами, що мають великі обсяги щоденних прибутків готівкою; обмінні угоди («стискання» грошей); проведення операцій на суми, що не перевищують встановлених фінансових лімітів (смарфінг); декларація – як легальний прибуток коштів, одержаних від злочинної діяльності; електронний переказ, контрабанда грошей за кордон тощо [27, с. 281].

В.А. Журавель, узагальнюючи практичні дані діяльності правоохоронних органів, виокремив (класифікував) такі типові злочинні схеми легалізації (відмивання) доходів кримінального походження: а) «змішування» законно грошових коштів із злочинними надходженнями (злочинні гроші вкладаються в підприємства побутового обслуговування, закладів шоу-бізнесу, спорту); б) укладення фіктивних правочинів (договори купівлі-продажу, оренди, страхування); в) проведення операцій із цінними паперами; застосування псевдоекспортних операцій (безтоварних операцій, під час документального оформлення); г) здійснення операцій з реалізації контрабандних, контрафактних або незаконно привласнених товарів, майна, підпільно виготовленого в Україні; д) використання механізмів псевдоінвестування та використання приватизаційних процесів; ж) використання підконтрольних нерезидентських компаній (де основними сферами є імпорتنі та експортні операції із завищенням або заниженням вартості товарів (послуг, робіт), а також фальсифікація їхньої поставки (надання, виконання); з) використання штучного банківського кредиту; к) використання благодійних та неприбуткових організацій – коли за рахунок надходження коштів злочинного походження, організуються удавані благодійні акції та заходи, а розрахунки за них проводяться через фіктивні фірми [12, с. 328].

Аналіз матеріалів кримінальних проваджень дає можливість прийти до висновків, що способи вчинення легалізації (відмивання) майна, одер-

жаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди є різноманітними. Розповсюдженою є ситуація, коли з метою ускладнення доказування правопорушники використовують поєднання різних способів в рамках одного кримінально караного діяння.

За результатами проведеного дослідження вбачається, що до найпоширеніших фінансових механізмів, що використовуються для уведення коштів, в тому числі, одержаних службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, у легальний обіг є такі: створення уяви про правомірність операцій шляхом використання мережі фіктивних фірм, підроблення документів та укладання удаваних угод (81,7% кримінальних проваджень); проведення обмінних операцій без використання банківських рахунків, які полягають у трансформації «брудних» коштів в інші види валют, цінні папери, дорогоцінні метали тощо (36,1% кримінальних проваджень); «змішування», тобто приєднання до законного прибутку закладів ігрового бізнесу, побутового обслуговування, спортивних та інших організацій певних сум «брудних» коштів (44,7% кримінальних проваджень); операції купівлі-продажу об'єктів нерухомості, здійснення інвестиції у будівництво житла, отримання нерухомості у власність (41,1% кримінальних проваджень); придбання контрольного пакету акцій підприємств-банкрутів та збиткових фірм з метою удавання злочинних прибутків за законну виручку (23,8% кримінальних проваджень); «структурінг», тобто розподіл незаконних доходів та більш дрібні суми, які зараховуються на єдиний рахунок (31,8% кримінальних проваджень); укладання фіктивних угод з консалтинговими фірмами на виконання різних консультацій, досліджень і прогнозів у сфері технічної та економічної діяльності (56,7% кримінальних проваджень); використання штучного банківського кредиту, коли зацікавлена у відмиванні доходів особа розміщує власні кошти на депозитному рахунку в банку з подальшою видачею кредиту під заставу відповідного депозитного сертифікату тощо (13,5% кримінальних проваджень).

Висновки. Отже, система обставин, процесів і чинників, що обумовили виникнення матеріальних та інших слідів, в якій відобразилася криміналістично значуща інформація про технологію злочинного збагачення визначається, в першу чергу, способом її вчинення.

В досліджуваному способу вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, як технології злочинного збагачення, системно-структурний аналіз складових елементів дозволяє прийти до висновку про наявність триланкової системи, де легалізація (відмивання) майна, одержаного внаслідок вчинення предикатного кримінального

правопорушення, виступатиме в якості способу приховання.

Спосіб вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, обумовлюється комплексним характером вчинюваних кримінальних правопорушень, їх організованістю, високою кваліфікацією дій осіб, які її вчиняють та використанням легальних форм підприємницької діяльності для досягнення кримінально караного мети.

З огляду на вказане, способом вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного службовою особою у вигляді неправомірної вигоди, є система послідовних дій з підготовки, безпосереднього вчинення і приховання слідів кримінального правопорушення, які створюють єдиний ланцюг технології злочинного збагачення з використанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських повноважень і службового становища службової особи, детермінованих зовнішніми умовами та індивідуальними рисами особи правопорушника, спрямованих на досягнення поставленої кримінально протиправної мети.

Література

1. Чичиркіна С. П. Способи приховування злочинів у сфері службової діяльності. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2011. № 1(1). С. 151–158. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2011_1\(1\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2011_1(1)_21).
2. Салтєвський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. Київ: Кондор, 2008. 588 с.
3. Пясковський В. В. Спосіб учинення злочину як елемент криміналістичної характеристики насильницьких злочинів проти статеві недоторканості неповнолітніх. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 1 (98). С. 36–46.
4. Халін О. В. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 244 с.
5. Рокунь С. В. Діяльність детективів Національного антикорупційного бюро України щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії: спец. 081 «Право», Дніпро, 2021. 267 с. URL: <https://dduvs.in.ua/naukova-diyalnist/spetsializovani-vcheni-radi/svrdf/df021/>
6. Торопчин С. О. Розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом: автореф. дисертації на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. 12.00.09. Київ, 2021. 21 с.
7. Шевчишин А. В. Доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг: теорія та практика: монографія. Київ: Правова Єдність, 2019. 534 с.
8. Андрейко Ю. О. Проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування одержання неправомірної вигоди службовою особою: дисертація на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. 12.00.09.

Київ, 2020. 283 с. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/17597/1/dys_andreiko_yuo.pdf

9. Таркан О.М. Методика розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою органу поліції. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії : спец. 081 «Право», Харків, 2021. 244 с.

10. Лев Р.В. Особливості розслідування злочинів, вчинених службовими особами юридичних осіб публічного права : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії : спец. 081 «Право», 2022, Ірпінь, 2022. 253 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1_GxAcrKIxxT5xnVIOzclZSxZOOH7qVoQ/view

11. Волобуєв А.Ф. Про деякі стандарти злочинної поведінки в технології організованої економічної злочинності. *Вісник Академії правових наук України*. 2001. № 1. С. 175–181.

12. Журавель В.А. Предикатний фактор у структурі елементів криміналістичної характеристики легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Вісник Академії правових наук України*. 2005. № 1. С. 182–189.

13. Розслідування злочинів корупційної спрямованості : наук.-практ. посіб. / В.Ю. Шепітько, В.А. Журавель Нац. акад. правових наук України, НДІ вивчення проблем злочинності ім. В.В. Сташиса. Харків : Харків юридичний, 2013. 220 с.

14. Чернявський С.С. Теоретичні та практичні основи методики розслідування фінансового шахрайства : дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук: 12.00.09. К., 2010. 610 с.

15. Криміналістика : підручник / [В.В. Пясковський, Ю.М. Черноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексеев та ін.]. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 544 с.

16. Етимологічний словник української мови у 7 томах / ред. колег. О.С. Мельничук та ін. Київ : Наук. думка, 1983. Т.5 : Р-Т / уклад. : Р.В. Болдирев та ін. 2006. 704 с.

17. Зав'ялов С.М. Спосіб вчинення злочину: окремі проблеми вивчення та використання у боротьбі зі злочинністю: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2005. 19 с.

18. Класифікація способів приховування злочинів у криміналістиці [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук:

12.00.09 Кримінальний процес та криміналістика. Судова експертиза. / М.В. Даньшин ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Харків : б. в., 2000. 210 с.

19. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики : монографія / кол. Авторів : В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків, 2006. 624 с.

20. Особливості розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою : метод. рек. / [Чернявський С.С., Вакуленко О.Ф., Толочко О.М. та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2014. 65 с.

21. Матусовський Г.А. Особливості формування криміналістичної характеристики легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2004. Вип. 9. С. 99–100.

22. Шило А. І. Методика розслідування хабарництва в контексті нового антикорупційного законодавства України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2013. 243 с.

23. Приходько О.В. Криміналістична характеристика хабарництва у сфері правоохоронної діяльності [Електронний ресурс] / О.В. Приходько. – 2010. Режим доступу до ресурсу: https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7212/Kriminalistychna%20karakterystyka%20khabarnytstva%20u%20sferi_Prykhdoko_2010.pdf?sequence=1&isAllowed=y

24. Мишков Я. Є. Методика розслідування хабарництва: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Харків, 2005. 179 с.

25. Шумейко Д. О. Способи прийняття пропозиції, обіцянки чи одержання неправомірної вигоди службовою особою як елемент криміналістичної характеристики / Д. О. Шумейко. // *Європейські перспективи*. 2015. №4. С. 115–116.

26. Дудоров О. Чи спливають «брудні гроші» на поверхню. Легалізація злочинних прибутків, проблеми кримінально-правової протидії. *Віче*. 1998. № 1. С. 70–72.

27. Погорецький М. А. Особливості розслідування легалізації (відмивання) грошових коштів, отриманих злочинним шляхом, з використанням кредитно-банківської системи. Розслідування окремих видів злочинів: навч. посіб. Київ, 2015. С. 279–300.